

METODICKÝ LIST Č. 2: V TIENI POLMESIACA

Metodický list č. 2: V tieni polmesiaca	1
Postup hry a pravidlá	2
Epilógy postáv	4
Charakteristiky postáv	6
Klebety.....	17
Náčrt stredovekého mesta Košice (lat. Cassovia)	25

POSTUP HRY A PRAVIDLÁ

Zápleтка

Jedného májového rána roku 1529 bol na Dominikánskom námestí v Košiciach nájdený zbitý mladý Giovannni di Rimini – sochár a pomocník hlavného architekta mesta Košice, povereného výstavbou kráľovského hradu nad mestom i prestavbou mestského opevnenia, ctihodného pána Pietra Ferabosca. Keď sa o tomto zločine dozvedel Kapitán Gašpar Szeredy, hornouhorský hlavný kapitán v rokoch 1527–1550, zachvátil ho hnev a okamžite nariadil, aby bol páchatel' nájdený.

Obyvatelia Košíc boli šokovaní. Klebety o ohavnom útoku na obľúbeného sochára sa šírili po meste rýchlejšie než kapitánov rozkaz. Všetci sa pýtali: kto mohol mladého Giovannniho zbiť a okradnúť?

Asistent hlavného architekta bol známou osobnosťou. Jeho stavby a sochy obdivovali takmer všetci. No len hŕstka ľudí ho poznala natoľko dobre, že mohla mať dôvod na tento čin. Kapitán preto nechal priviesť túto skupinu podozrivých do svojho sídla na Hlavnej ulici, ktorú vyzdobil samotný Giovanni. Niektorí z podozrivých si tak mohli naposledy pozrieť nádheru Giovannniho diela... No kto tým zločincom je?

1. časť – Rozhovory medzi postavami

Príhovor Kapitánovho pisára (na úvod konverzácií):

„Jeho Blahorodie, hornouhorský hlavný kapitán Gašpar Szeredský, nariaďuje všetkým zhromaždeným v tejto sieni, aby medzi sebou viedli dišputu s cieľom odhaliť, kto z vás je zodpovedný za zločin spáchaný na váženom asistentovi kráľovského architekta. Kapitán je presvedčený, že vinník sa nachádza medzi vami.“

Po týchto rozhovoroch sa uskutoční súd a padne v mene kráľa rozsudok, vydaný samotným Kapitánom. Zvážte preto, koho obviňovať a ako obhájiť vlastné meno. Veľa šťastia.“

V tejto fáze hry majú hráči voľnosť pohybovať sa a rozprávať. Vymieňajú si informácie, diskutujú, spochybňujú sa a získavajú nové kartičky klebiet.

Organizátor by mal vopred aj počas hry informovať hráčov, koľko času približne zostáva do konca tejto časti. Po uplynutí dohodnutého času oznámi jej koniec a vyzve postavy, aby sa pripravili na stretnutie s panovníkom.

2. časť – Tribunál

V tejto fáze hry by sa mali všetci hráči zhromaždiť na jednom mieste – ideálne si sadnúť do kruhu. Rozhovor vedie organizátor, ktorý vystupuje v role zvolenej postavy (napr. ako Kapitán alebo kráľov posol – keďže panovník sa osobne nemôže zúčastniť).

Najskôr má každý hráč priestor na krátky úvodný prejav (cca 2-5 minút), v ktorom môže niekoho obviňovať alebo obhájiť sám seba. Ak to čas dovolí, môže sa pridať aj ďalšie kolo reakcií na obvinenia. Následne organizátor prečíta všetky klebety, ktoré boli počas hry **„odovzdané panovníkovi“**. Osoby, ktorých sa tieto klebety týkajú, dostanú možnosť reagovať – približne 1 minútu.

Ak máte dostatok času, môžete pridať aj ďalšie kolo obranných alebo obviňujúcich vyjadrení. Dĺžku prejavov prispôbajte veľkosti skupiny a tempu hry.

Potom nasleduje **hlasovanie**: každý hráč tajne napíše meno osoby, ktorú považuje za zločinca, na malý papierik. Každý lístok predstavuje jeden hlas. Alternatívne môžete použiť hlasovanie zdvihnutím ruky alebo hlasové vyjadrenie – hráči po jednom povedia meno, za ktoré hlasujú. Organizátor spočíta hlasy a pripočíta aj „*hlas*“ **reprezentovaný klebetami**, ktoré boli odovzdané kráľovi.

Záver hry

Vyhlásenie vinníka a prečítanie epilógu

Ak by došlo k nerozhodnému výsledku (napr. remíza), konečné rozhodnutie urobí organizátor a vyhlási vinníka.

Na záver sa prečíta **epilóg** – stručný opis osudu postavy, ktorá bola označená za vinnú. Epilógy nájdete v záverečných stranách návodu.

Vystúpenie z postáv

Hráči si zložia kostýmy a odložia rekvizity. Každý sa po jednom predstaví svojim skutočným menom – týmto symbolicky opustí rolu svojej postavy.

Reflexia a spätná väzba

Zdieľanie zážitku

V kruhu si každý môže v niekoľkých vetách zhrnúť, aký mal z hry pocit. Nejde o analýzu správania, ale o pomenovanie emócií a dojmov, ktoré sa počas hry objavili.

Toto je priestor na dlhšie zamyslenie:

- Čo sa vám páčilo?
- Aký moment vám najviac utkvел v pamäti?
- Čo vás prekvapilo?
- Čo bolo najťažšie?

Ako premeniť hru na poznanie

Po skončení hry môžete položiť hráčom niekoľko reflexívnych otázok, ktoré im pomôžu hlbšie porozumieť historickému kontextu, spoločenským nerovnostiam aj vlastnému správaniu v hre.

- Mali by vaše postavy pri takomto procese rovnakú šancu na spravodlivé zaobchádzanie? Zvážte, ako ich ovplyvňovalo pohlavie, spoločenské postavenie alebo profesia.
- V hre ste hlasovali o tom, kto je vinný, ale v príbehu rozhodnutie padlo z vôle panovníka. **Považujete takýto systém za spravodlivý?** Ako sa to líši od dnešného súdnictva?
- **Ktoré argumenty vás najviac presvedčili?** Uveďte konkrétne príklady a vysvetlite, prečo na vás zapôsobili.
- **Ktoré postavy by boli v realite 16. storočia najpravdepodobnejšie potrestané?** A ktoré by unikli podozreniu? Prečo?
- **Ako by sa dal súd, ktorého ste sa ako postavy zúčastnili, urobiť spravodlivejším?** Aké vlastnosti alebo stratégie vám pomohli udržať sa mimo podozrenia?
- **Čo vám počas hry pripadalo „moderné“ alebo nevhodné pre renesančnú dobu?** Ktoré rozhovory alebo reakcie by sa v skutočnosti v tejto ére pravdepodobne nikdy neodohrali?

Tieto otázky otvárajú priestor na premýšľanie o historických súvislostiach, vnímanie moci a nespravodlivosti, a zároveň podporujú kritické myslenie.

EPILÓGY POSTÁV

Použijú sa podľa toho, kto bol v hre usvedčený skupinou za vinníka.

Albert Szentvárady

Po tom, čo sa samotný kráľ Ferdinand dozvedel o čine Alberta, zvolal poradu najvyšších šľachtických rodov. Spoločne rozhodli, že mu odoberú všetky tituly a výsady a po súde bol poslaný do žalára na hrad Mukačevo, kde aj svoj život dožil.

Karol Szokolanszky

Kapitán bol šokovaný, že jeho oddaný služobník mohol byť zlodejom. Napriek tomu ho musel potrestať – Karola vyhnal z mesta. Jeho rodina, ktorá mala silné väzby na Habsburgovcov, rozhodnutiu neverila a verejne tvrdila, že išlo o politický zásah proti ich dobrému menu. Žiadali tiež vrátenie zlata a náhradu za investície, ktoré nestihli priniesť výnos. Mestská pokladnica sa tým ocitla pod veľkým tlakom.

Abraham Vocatius

Keď bol obvinený z krádeže, utiekol aj so svojim majetkom do Poľského kráľovstva, kde sa k Židom vtedy lepšie správali, no stratil obchodnú licenciu aj rešpekt medzi kníhkupcami. Usadil sa v malej židovskej komunite pri meste Krakov, kde žil pokojným životom, venoval sa službe ľuďom a prísne dodržiaval náboženské prikázania. Všetok jeho majetok pripadol Uhorskému kráľovi. Bez neho Kolégium roky nedostávalo nové knihy, čo študenti niesli veľmi ťažko.

Guiseppe Castiglione

Po obvinení z krádeže utiekol do Talianska, kde začal rozširovať správy o nespravodlivom a barbarkom procese, ktorý zažil v Uhorsku. Oslovil viacerých vysokopostavených biskupov a požiadal o rehabilitáciu. Prípad sa dostal až k pápežovi. Talianska cirkev sa postavila na jeho stranu, čo poškodilo obraz Uhorskej politiky v zahraničí.

Jozef Hueber

Rozhnevaný kráľ Ferdinand nariadil, aby bol profesor Hueber obesený. Kolégium v Košiciach sa ho zastalo a trest bol zmiernený, ale nie zrušený. Rektor vyjednal zmiernenie trestu – namiesto obesenia bol Hueber vyhnaný z mesta a nemohol už učiť na žiadnej škole, kolégiu či univerzite, taktiež mal zakázanú akúkoľvek publikačnú činnosť. Keďže si nevedel nájsť prácu, požiadal o prijatie do Červeného kláštora kartuziánov na úplnom severe Uhorska, pri hraniciach s Poľskom, pri rieke Dunajec, kde aj dožil svoj život. Tesne pred smrťou Hueber napísal list, v ktorom prisahal na svoju nevinu.

Júlia de Focca

Júlia dúfala, že jej pomôže dvorná dáma Ciara de Napoli, jej blízka priateľka. Tá sa však rozhodla neodporovať vôli kapitána a ani kráľa. Júlia preto skončila len v exile – poslaná späť do Talianska.

V Benátkach žila skromne po boku svojho manžela a starala sa o domácnosť a deti, ktoré sa jej narodili krátko po návrate do Talianska. Do Košíc a ani do Uhorska sa už nikdy nevrátila.

Barbora Schwarzwald

Barbora bola obvinená zo zosnovania prepadu svojho manžela. Kapitán k nej neprejavil žiadne zľutovanie a odsúdil ju na smrť. Zo strachu pred mučením, potupou a bolestivou smrťou sa rozhodla vziať si život sama. Skočila do rieky Hornád a už ju nikdy nikto nevidel, ostali po nej dve malé deti. Tesne pred smrťou ju počuli z brehu kričať, že je nevinná – verila, že jej Boh tento čin odpustí.

Jozef Kirschbaum

Jozef odmietol vinu. Predložil dokument, v ktorom mu Giovanni potvrdil, že dlh bol uhradený – teda nemal dôvod ho dať okradnúť. Obyvatelia mesta sa ho zastali, veď patril medzi ich obľúbených hostinských. Kapitán však trval na potrestaní a rozhodol o useknutí jednej ruky. Hoci prežil, navždy niesol stigmou zločinca. Jeho pohostinstvo tým stratilo povesť a navštevovali ho už len najvernejší priatelia a stáli štamgasti.

CHARAKTERISTIKY POSTÁV

Gašpar Szeredy

Historická postava

Hornouhorský hlavný kapitán v rokoch 1527–1550

Pre účely hry sme použili aj historickú postavu s veľmi zaujímavým životným príbehom (stručný životopis historickej postavy nižšie).

V rámci postupu hry je táto postava dôležitá pretože určuje priebeh hry tak, ako je popísaná v časti postup hry.

Účastník, ktorý si vyberie alebo vylosuje túto postavu, by mal mať nejakú predchádzajúcu **skúsenosť s facilitovaním skupiny**. Keďže v hre je toto jeho úloha, nemusí vyslovene hrať a vymýšľať si dej svojej postavy tak ako je to u iných postáv.

Kapitán Szeredy nie je podozrivým zo zločinu spáchaného na Giovannim, práve naopak, zastupuje tu najvyššiu autoritu štátu – samotného kráľa. Má právomoc sudcu a v mene kráľa môže rozhodovať spory i vydávať tzv. „hrdelné tresty“ (trest smrti).

Stručný životopis

Pochádza so starého zemiansko-šľachtického rodu z dediny Seréd vo Vašskej stolici alebo zo Serede. Rodina držala Makovický hrad (Zborov) a rozsiahle panstvo v okolí Bardejova a Svidníka.

Po bitke pri Moháči (1526) sa pevne pridal k habsburskému kráľovi Ferdinandovi I. a patril k jeho najvernejším veliteľom v severovýchodnom Uhorsku.

Kapitán Gašpar Szeredy bol kľúčovým veliteľom Habsburgov v Hornom Uhorsku v prvej polovici 16. storočia. Ako hlavný kapitán koordinoval mestské milície, bránil tokajskú a šarišskú líniu proti vojskám Jána Zápoľského i Osmanom a za odmenu získal rozsiahle majetky. Jeho smrť v roku 1553 uzavrela éru, keď sa šľachtici z tohto regiónu stávali takmer polo-nezávislými „malými kniežatami“ v službách Viedne.

Pietro Ferabosco

Architekt mesta Košice

Nátura: priateľský, vzdelaný, obľúbený

Pietro je úspešným architektom, ktorý pôsobí v Uhorsku už veľa rokov. Pochádza z malého mestečka, presnejšie z dediny Vinci pri Florencii, jeho otec bol kamenár, on sa tiež vyučil kamenárstvu, a potom študoval na najstaršej Univerzite v Európe a to v Bologni (Alma Mater Studiorum – Università di Bologna). Po štúdiách pracoval na rôznych zákazkách v Taliansku, pracoval aj ako kamenár a sochár a neskôr sa začal venovať aj pevnostným stavbám, v ktorých boli Taliani v celej Európe tí najlepší.

Neskôr, za zarobené peniaze cestoval po Európe, bol vo Francúzsku, Nemecku, Holandsku, kde sa priučil ďalším novým metódam a technikám stavby opevnení. Ešte pred začiatkom tureckých vojen, teda ešte pred rokom 1526 prišiel do Uhorska, no nikto dnes už nevie, kedy presne to bolo. Najprv pracoval v Bude, potom v Bratislave a nakoniec sa vďaka vplyvu Omodejovcov a Esterházyovcov dostal cez Eger až do Košíc, ktoré v tej dobe boli bohatým mestom, stavali katedrálu a rozširovali mestské opevnenie. Keď poručník Žigmund I. Starý, mladého kráľa Ľudovíta II., zavítal do Košíc okrem ďalších privilégií pre mesto a jej mešťanov, zanechal aj veľký obnos peňazí na posilnenie a rozšírenie mestského opevnenia a keďže talianskeho architekta už poznal, tak ho priamo v Košiciach poveril touto úlohou. Okrem toho sa poručník ešte rozhodol dostavať aj hrad nad mestom, čo sa mešťanom nepáčilo, pretože hrad nad mestom brali ako symbol kráľovskej moci stojaci nad nimi. Pietro pozval do Košíc mladého sochára Giovanniho di Rimini, aby mu pomohol pri všetkých tých stavebných prácach, ktoré ho čakajú. Mladého Giovanniho poznal ešte ako mladého chlapca, ako učňa v Bologni, kde po štúdiách pôsobil. Giovanni pochádzal z prímorského mestečka Rimini, ktoré nie je veľmi vzdialené od mesta Bologna. Pietro sa raz aj pýtal na celé meno mladého Giovanniho, a ten mu povedal, že rodové meno je Ferrari teda kováč, ale jemu sa toto meno nikdy nepáčilo, a preto radšej používal meno mesta, z ktorého pochádzal, teda Rimini.

Pietro si rýchlo našiel medzi mestskými obyvateľmi veľa priateľov, keďže väčšina obyvateľov boli Nemci a on v Nemecku pôsobil, pomohlo mu, že vedel aj konverzovať po nemecky. S miestnymi Maďarmi, židmi a slovanským obyvateľstvom prichádzal do kontaktu len pracovne, ale vážil si pracovitosť všetkých a v Košiciach sa mu páčilo. Nikdy sa neoženil, no povrávalo sa, že nie jednej mešťanke sa vážený architekt páčil... a vraj neostalo len pri tom...

Giovanni Ferrari di Rimini

Sochár v meste Košice

Nátura: plachý, šikovný, hrdý

Giovanni pochádza z mesta Rimini, ktoré leží na pobreží Jadranského mora v Taliansku, v čase nášho prípadu má cez 30 rokov a v Košiciach už žije a pracuje niekoľko rokov. Žije tu aj so svojou mladou manželkou, ktorú si tu našiel a s ktorou už vychovávajú dve dcéry, ktoré sú ešte malé. Bojí sa Osmanov (Turkov) a ich vojenských úspechov a dúfa, že sa uhorskému a rakúskemu vojsku podarí Turkov od Viedne vyhnúť.

Giovanni sa stal učňom v Bologni, vyučil sa za kamenára a tam si všimli jeho talent pre sochárstvo a neskôr ho prijal jeden majster za učňa sochára. V práci sa mu darilo, mal zjavne talent a vedel opracovať kameň do rôznych tvarov, jeho špecialitou boli figurálne postavy.

V meste Košice, sa mu páči, veľkosťou mu pripomínalo jeho rodné mesto Rimini, v Košiciach si našiel aj manželku, oženil sa a založil si rodinu. Vďaka svojej šikovnosti a zručnosti si našiel aj zákazky u miestnych šľachticov, bohatých kupcov, ale aj u miestnych predstaviteľov cirkvi – z Dominikánskeho kláštora v meste a kláštora mníšok benediktínok v dedine Krásna pri Košiciach. Vďaka tomu si Giovanni privyrobil na slušný majetok, čo trochu vadilo jeho nadriadenému a majstrovi Pietrovi (keďže vďaka nemu sa vlastne do Košíc dostal). A dokonca sa hovorilo, že požičiava peniaze aj rôznym osobám v meste a klebety sa šírili, že medzi jeho dlžníkmi boli viaceré najvýznamnejšie osoby v meste a okolí...

Albert Szentvárady

Richtár mesta Košice

Nátura: kompetentný, chamtivý, arogantný

Albert je dlhoročným richtárom mesta Košice a má vybudovanú silnú pozíciu v meste, pozná sa s každým a väčšina obchodníkov sa ho obáva, keďže ako richtár má aj právo súdiť. Je presvedčený, že medzinárodný obchod by mal zohrávať hlavnú úlohu v politike kráľovstva. Prestížne miesto richtára získal po rokoch vernej služby silným šľachtickým rodom Omodejovcov, Drughetovcov a Rákocziocov.

Richtár sa často pohybuje v spoločnosti bohatých a vplyvných ľudí. Nevyhýba sa alkoholu ani spoločenským zábavám. Rád sa zapája do verejných debát, obzvlášť na tému maliarstva a architektúry – rád sa chváli svojím vzdelaním získaným počas ciest do Talianska, Francúzska i Nemeckých zemí.

Má tiež vlastnú zbierku umenia, ktorá podľa neho svedčí o jeho dobrom vkuse.

Vďaka svojej funkcii a spoločenským kontaktom má značný politický a spoločenský vplyv.

Albert sa s mladým architektom Giovannim poznal pomerne dobre. Obaja sa kedysi stretli na kráľovskom dvore v Bude a spojili ich spoločné vedomosti a nadšenie pre umenie. Ich priateľstvo sa však narušilo po tom, čo Albert opakovane kritizoval Giovanniho sochársku tvorbu ako málo originálnu, čo sa citlivého mladého architekta, hrdého na svoje schopnosti, dotklo.

Karol Szokolanszky

Kráľovský bankár

Nátura: vzdelaný, chamtivý, povýšenecký

Karol Szokolanszky je bohatý podnikateľ, ktorý pochádza zo šľachtickej rodiny. Po otcovi síce zdedil „len“ 5000 uhorských zlatých forintov, no vďaka svojmu obchodnému talentu sa stal kráľovským bankárom a vybudoval výnosnú firmu, ktorá mu otvorila dvere k ďalším prestížnym pozíciám. Svoje bohatstvo ďalej rozmnožuje šikovným investovaním.

Na kráľovskom dvore patrí medzi stúpcov prohabsburskej frakcie, ktorá bola aj proti vplyvu (už zosnulej) kráľovnej Beatrix Aragónskej. Taliansku kultúru a politiku si neváži, no naopak – vyzdvihuje úspechy nemeckej kultúry.

Na verejnosti má povesť dobrého manžela a starostlivého otca. Na veno pre svoje dcéry nešetril a dobre ich vydal, čím svoju rodinu prepojil s významnými šľachtickými rodmi.

Karol bol blízkym spolupracovníkom architekta Ferabosca, a teda dobre poznal aj jeho mladého asistenta Giovanniho, ktorý veľakrát za svojho majstra vybavoval obchodné záležitosti a často aj podpisoval rôzne úradné dokumenty. Karol ako dozorca stavby často rozhodoval o financiách, a to využíval na presadzovanie vlastných predstáv, ktoré boli mnohokrát v rozpore s architekтовou víziou. Medzi všetkými troma mužmi tak často dochádzalo ku konfliktom.

Abrham Vocatius

Krajčír

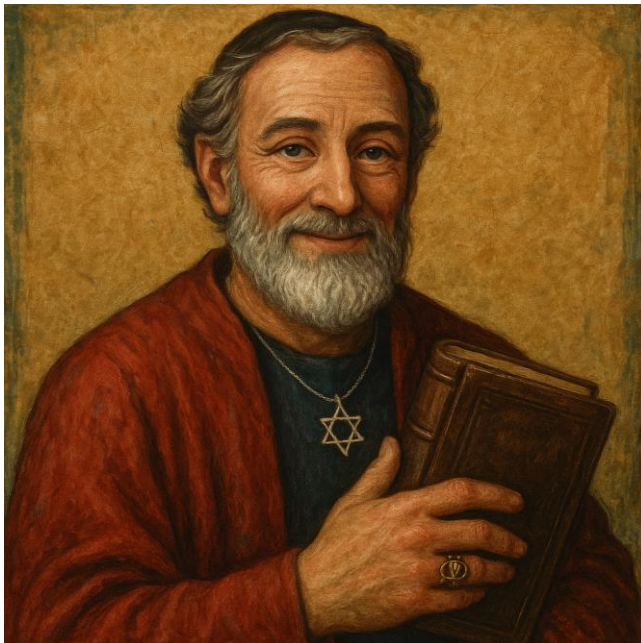
Nátura: úslužný, prefíkaný, vzdelaný

Abrham je židovský krajčír, ktorý je veľmi šikovný a kupuje si tie najlepšie látky zo zahraničia, a to najmä z Talianska, ale šušká sa, že aj z Carihradu (Istanbul) od Osmanov. Má vybudované dobré kontakty až v ďalekej Bologni a Miláne. Jeho cieľom je byť tým najvyhľadávanejším krajčírom, ale hlavne predávať látky až do Krakova a Rumunska. Zároveň sa hovorí, že okrem látok nosí aj knihy z Talianska. Talianska literatúra je liberálnejšia a celkovo modernejšia, než je tá domáca.

Žije neďaleko Košíc v dedine Barca (vtedy samostatnej obci), keďže židia nemali právo žiť a ani vlastníť majetok priamo v kráľovskom meste Košice. V Barci spolunažíva maďarská, slovanská a židovská kultúra. Má niekoľko detí, ktoré sa zaujímajú o rôzne obory ako medicína, právo, filozofia, no kvôli svojmu židovskému pôvodu nemajú šancu študovať na vtedajších univerzitách.

Abrham je považovaný za mimoriadne inteligentného človeka. Ovláda niekoľko cudzích jazykov a – ako je v židovskej kultúre bežné – vie čítať aj písať. Vďaka týmto zručnostiam a svojmu profesionálnemu prístupu si získal rešpekt a pozvania na spoločenské udalosti. Aktívne sa zapája do spoločenského a politického života v Košiciach. Na druhej strane je občas kritizovaný židovskou komunitou za svoju náklonnosť k vyšším kruhom katolíckej spoločnosti.

Abrham potajomky pomáhal architektovi Feraboscovi pašovať architektonické plány z Florencie, Pisy i Milána, ktoré potom Ferabosco využíval pri svojich návrhoch, o čom jeho mladý asistent dobre vedel a svojmu majstrovi často pomáhal.

Júlia de Focca

Maliarka, bývalá dvorná dáma kráľovnej

Osobnosť: naivná, inteligentná, nezávislá

Júlia je dcéra málo známeho maliara z Milána. Už ako dieťa ju fascinovalo otcovo umenie, a tak sa od neho naučila základy maľovania. Má zároveň aj bohaté teoretické poznatky z dejín umenia, sleduje súčasné umelecké trendy a oblieka sa podľa najnovšej parížskej módy. Hovorí viacerými jazykmi a vynikajúco hrá na klavíri. Štúdium na akademickej úrovni jej však nebolo umožnené – jednoducho preto, že je žena.

Vďaka svojmu talentu a rodinnému majetku sa stala dvornou dámou Beatrix Aragónskej, Uhorskej kráľovnej, a spolu s ňou sa presťahovala do Budy a neskôr do Bratislavy. Tam sa vydala za uhorského šľachtica Jána Drugetha, čím ukončila svoje pôsobenie ako dvorná dáma a presťahovala sa najprv na rodové panstvo Drugethovcov do Humenného, ale neskôr sa s manželom presťahovali do Košíc. Napriek tomu zostala oficiálnou maliarkou kráľovnej a bola vítanou hostkou na dvore i spoločenských podujatiach.

Júlia často cestuje do Talianska, kde udržiava kontakty s rodinou aj umeleckou komunitou v Miláne. Do Uhorska pravidelne prináša delikatesy, horúce novinky aj tie najpikantnejšie dvorské klebety. V meste je populárna a na kráľovskom dvore je považovaná za elegantnú, rozhladenú, udávajúcu módne i kultúrne trendy, ale tiež za veľmi klebetnú a nie každý ju má preto rád.

Vďaka svojmu spoločenskému postaveniu, záujmom a vzdelaniu sa spriatelila aj s architektom Feraboscom a s jeho asistentom Giovannim i jeho manželkou Barborou Schwarzwald.

Barbora Schwarzwald

Manželka Giovanniho di Rimini

Osobnosť: majetnícka, starostlivá, bigotná

Barbora pochádza zo šľachtického rodu Schwarzwald z Nemecka, z kedysi váženej a známej rodiny, ktorej bohatstvo však rýchlo ubúdalo. Preto sa rozhodla vydať a jej manželom sa stal asistent slávneho architekta Pietra Ferabosca, Giovanni di Rimini. Ich manželstvo bolo podľa všetkého pokojné a vyrovnané. Tí, ktorí ich spolu poznali, dodnes chvália ich harmonický vzťah.

Barbora bola vnímaná ako vzorná manželka a matka dvoch dcér, oddaná starostlivosti o domácnosť a rodinu. Hoci nezasahovala do financií, zaujímala sa o manželovu prácu a vďaka nemu nadobudla prehľad o architektúre.

Po jeho tragickej udalosti sa snaží zachovať pokoj, no smútok a šok z nej urobili náboženskú fanatičku. Veľkú časť dní trávi v kostole a postí sa, často zabúda na bežné povinnosti. Svojím zbožným životným štýlom sa verejne chváli a často karhá ostatných za ich hriechy, čo u mnohých ľudí spôsobuje nevôľu.

Jozef Hueber

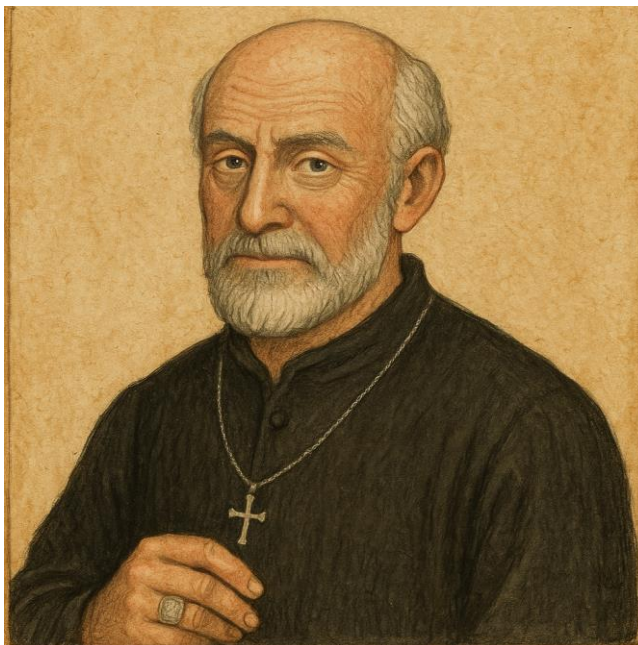
Profesor na Košickom Kolégiu

Profesor, kňaz, astronóm a učenec

Osobnosť: vzdelaný, otvorený, idealistický

Jozef Hueber je profesorom na Košickej akadémii, zároveň katolíckym kňazom, astronómom, prekladateľom a autorom lekárskeho traktátu. Je známy svojou angažovanosťou za šírenie vzdelania bez ohľadu na majetok či pohlavie. Verí v slobodu vedeckého bádania aj spoločenskej činnosti. Zastáva sa práv obyčajných ľudí – mužov aj žien.

Popri výučbe organizuje aj stretnutia so študentmi, ktorí sa zaujímajú o astronómiu. V akademickom prostredí je vnímaný ako progresívny a zaniatený učiteľ, ktorý kladie dôraz na hodnoty vedy a poznania.

S architektom Feraboscom i asistentom Giovannim nemal blízky vzťah, aj keď občas medzi nimi dochádzalo k názorovým sporom v odbornej oblasti. Ako duchovný sa zaujímal o jeho sakrálna diela, no ako pedagóg kritizoval plytvanie kráľovskými financiami na prehnanú výzdobu kráľovského hradu.

Giuseppe Castiglione

Stavebný podnikateľ

Osobnosť: lakomý, impulzívny, ctižiadostivý

Giuseppe Castiglione bol pôvodom florentský kamenár, no zároveň nechválne známy úžerník a prenajímateľ bytov, známy svojou nenásytnosťou. Do Košíc prišiel z Čiech, kde po sebe zanechal mnoho dlžníkov. Za svedomitú prácu na prestavbe mestského opevnenia mu kráľ daroval pôdu, na ktorej si zriadil vlastnú tehelnú.

Vďaka znalosti najnovších architektonických trendov a dlhoročnej skúsenosti s umelcami sa rýchlo vypracoval na najvyhľadávanejšieho obchodníka s tehloú v regióne. V Uhorsku sa cíti ako doma – oženil sa miestnou meštiankou menom Gertrúda a prijal aj maďarskú podobu svojho talianskeho mena (Kasztiglionész).

S architektom Feraboscom často spolupracoval, no nikdy sa nestali priateľmi.

Castiglioneho lakomosť a nevychované správanie boli pre asistenta Giovanniho odpudzujúce. Mladý asistent s ním bol často v pracovnom kontakte, ale nemal ho rád a bol si istý, že ak by nebolo jeho pracovitej povahy, tak by ho jeho majster Ferabosco zo spoločných obchodov určite vylúčil.

Jozef Kirschbaum

Hostinský, vdovec

Osobnosť: namyslená, vynaliezavá, láskavá

Jozef je typický mešťan v strednom veku pochádzajúci z neďalekého Medzeva. Napriek svojmu pôvodu sa vďaka svojim nemeckým koreňom oženil s dcérou bohatého obchodníka Klárou Holzer, ktorej otec vlastnil známy hostinec U čierneho orla.

Svojmu svokrovi vždy ochotne pomáhal s obchodom. Keďže mali iba jedno dieťa, mohol sa naplno venovať práci. Po svokrovej smrti pred niekoľkými rokmi prevzal jeho majetok vrátane hostinca. Je členom mestského cechu pivovarníkov, združenia remeselníkov špecializujúcich sa na varenie piva. Vďaka tomu je finančne nezávislý a medzi obyvateľmi mesta si vydobyl určitý rešpekt.

Jeho hostinec navštevovali zámožní obchodníci a mešťania, aj dvorní úradníci z Budy, i obchodníci prichádzajúci zo Sedmohradska i Poľského kráľovstva. Často tam hosťoval aj talianskych umelcov, s ktorými sa vedel vďaka znalosti ich jazyka krátko porozprávať. Po smrti svokra čelil finančným problémom, kým sa nepostavil na vlastné nohy, a vedelo sa o ňom, že si požičiaval peniaze od niekoľkých bohatších stálych hostí – medzi nimi aj od architekta Ferabosca, ale aj jeho mladého asistenta Giovanniho, a tiež sa šušovalo, že aj od toho “úžerníka” Giuseppeho Castiglione.

KLEBETY

Albert Szentvárady

RICHTÁR ALBERT SI KRITIKOU ZNEPRIATELIL NIEKTORÝCH VÁŽENÝCH ČLENOV CECHU KOŽUŠNÍCKEHO ZA TO, ŽE POSKYTLI FINANČNÉ DARY NA STAVBU HRADU A NIE OBRANY MESTA A ZA PRIJATIE DARU KRITIZOVAL OBOCH ARCHITEKTOV, A NAJMÄ HO HNEVALO GIOVANNIHO ROZHODNUTIE DOSTAVAŤ VEĽKÚ OBRANNÚ VEŽU NA HRADE.

ISTÍ ČLENOVIA CECHOV SPOMÍNALI, ŽE PO ZASADNUTIACH MESTSKEJ RADY MIZNÚ FĽAŠE VÍNA.

POČAS JEDNEJ OSLAVY SA GIOVANNI PRERIEKOL, ŽE PODĽA JEHO MAJSTRA BOL MLADÝ ALBERT RAZ VÄZNENÝ ZA KRÁDEŽ V KRÁĽOVSKOM MESTE LEVOČA, ČO PODKOPALO JEHO STATUS A DÔVERYHODNOSŤ V SPOLOČNOSTI.

KRÁTKO PO OSTATNOM VÝBERE DANÍ SA SA V KRÁĽOVskej KÚRII OBJAVILO NIEKOĽKO NOVÝCH SÔCH A OBRAZOV.

NIEKTORÍ HOVORIA, ŽE MAL VO ZVYKU STRKAŤ SI DO VRECKA ČASŤ VYBERANÝCH POPLATKOV OD CECHOV.

TÍ, KTORÍ PRACOVALI NA HRADE, VIDELI RICHTÁRA KRIČAŤ NA JEDNU Z MESTSKÝCH DÁM, KEĎ SI DEŇ PO ZLOČINE SPOMENULA NA JEHO NEDÁVNÝ KONFLIKT S MLADÝM GIOVANNIM.

Karol Szokolanszky

KAROL POZVAL TALIANOV – ARCHITEKTA I SOCHÁRA NA SVOJU
NARODENINOVÚ OSLAVU – POZVÁNKOU NAPÍSANOU V TALIANČINE.
AVŠAK TÍ NEPRIŠLI, ÚDAJNE NEROZUMELI JEHO SPRÁVE, NAPRIEK TOMU, ŽE
KAROL SA ČASTO CHVÁLIL SVOJOU VYNIKAJÚCOU ZNALOSŤOU INÝCH JAZYKOV...

KAROL PREFERUJE JUŽNONEMECKÉ UMENIE A ARCHITEKTÚRU PRED FLORENTSKOU.
ČASTO KRITIZOVAL GIOVANNIHO ŠTÝL, ŽIADAJÚC ARCHITEKTA, ABY NIEČO ZMENIL VO
SVOJOM NÁVRHU, ABY NAPODOBNIL NEMECKÉ UMENIE.

NIEKTO ZAČUL, ŽE MLADÝ GIOVANNI URAZIL KAROLA AJ NA HOSTINE MINULÝ
MESIAC, ODHAĽUJÚC JEHO NEVEDOMOSŤ O ARCHITEKTÚRE.

KAROL JE ZNÁMY TÝM, ŽE SA SNAŽÍ ZDISKREDITOVAŤ JÁNA ZÁPOĽSKÉHO.
V MESTE SA HOVORÍ, ŽE MÔŽE BYŤ DOKONCA HABSBURSKÝM ŠPIÓNOM A CHCE
ZATIAHNUŤ AJ POĽSKO DO VOJNY S TURKAMI.

GIOVANNI ODHALIL POKLADNIČNÝ PODVOD KAROLA, KTORÝ SA NELEGÁLNE
OBOHACOVAL NA VÝSTAVBE KRÁĽOVSKÉHO HRADU.

KAROL MÁ MAŤ DVE VERZIE ÚČTOVNÝCH KNÍH DOKUMENTUJÚCICH NÁKLADY
NA VÝSTAVBU HRADU NAD KOŠICAMI. OFICIÁLNE ČÍSLA PRAVDEPODOBNE
UKAZUJÚ VYŠŠIE NÁKLADY, NEŽ TIE, KTORÉ ZAZNAMENAL KAROL.

Abrham Vocatius

**ABRHAMOVI SA NEPÁČI, ŽE ŽIDIA NEMÔŽU V KRÁĽOVSKÝCH MESTÁCH
NIČ VLASTNIŤ A ANI BÝVAŤ, ALE PLATIŤ DANE MUSIA AKO VŠETCI...
CÍTI SA BYŤ OBČANOM DRUHEJ KATEGÓRIE.**

**HLASNO SA SŤAŽUJE NA TENTO STAV VECÍ, VYSVETĽUJÚC, ŽE JEHO DETI SÚ MÚDRE A
MRHAJÚ SVOJÍM POTENCIÁLOM, KEĎ NEMÔŽU ŠTUDOVAŤ NA DOBÝCH ŠKOLÁCH LEN
PRETO, ŽE SU ŽIDIA.**

**ABRHAMOVIOVI SA NEPÁČI, ŽE TOĽKO PEŇAZÍ, KTORÉ BY SA MOHLI POUŽIŤ NA RIEŠENIE
SOCIÁLNYCH PROBLÉMOV, SA MÍŇA NA NÁBOŽENSKÚ ARCHITEKTÚRU – NEHOVORIAC
O POZLÁTENEJ STRECHE KAPLNKY SV. MICHALA.**

**NIEKTORÍ OBYVATELIA KOŠÍC HOVORIA, ŽE LÁTKY, KTORÉ ABRHAM PREDÁVA, SÚ
NEKVALITNÉ. PO VYPRATÍ VRAJ RÝCHLO STRÁCAJÚ FARBU A BLEDNÚ.**

**ABRHAM TVRDÍ, ŽE JE POLITICKY NESTRANNÝ, ALE NIEKTORÍ
ĽUDIA SI MYSLIA, ŽE BY BOL OCHOTNÝ PRE ZISK OBCHODOVAŤ AJ S OSMANMI...**

**OPITÝ GIOVANNI URAZIL ABRHAMA NA JEDNEJ OSLAVE,
NAZÝVAJÚC HO ZRADCOM. MLADÝ ARCHITEKT KRIČAL,
ŽE OBCHODUJE S ĽUĎMI NAPOJENÝMI NA TURKOV.**

Júlia de Focca

JÚLIA JE VZDELANÁ A ROZHĽADENÁ.
A SVOJE NÁZORY SA NEBOJÍ PREJAVOVAŤ ANI NA VEREJNOSTI,
ČO SA V UHORSKU POVAŽUJE ZA NEVHODNÉ.
NIEKTORÍ SI MYSLIA, ŽE TOTO BY SI ANI
V TALIANSKU NEDOVOLILA...

ĽUDIA SI VŠIMLI JEJ DLHÉ RYŠAVÉ VLASY, KTORÉ
INAK NA VEREJNOSTI SKRÝVA.
NIEKTORÍ V TOM VIDIA ZNAMENIE DIABLA.

NAPRIEK TROM ROKOM MANŽELSTVA JÚLIA EŠTE NEPORODILA
ŽIADNE DETI. NESÚHLASNÍ MEŠŤANIA TVRDIA, ŽE STAVIA SVOJ
SPOLOČENSKÝ ŽIVOT A UMENIE PRED RODINNÉ POVINNOSTI,
ČO SA POVAŽUJE ZA NEVHODNÉ PRE ŽENU.

PODĽA NIEKTORÝCH KLEBIET MAL GIOVANNI DOKUMENTY,
KTORÉ BY MOHLI POŠKODIŤ KRÁĽOVNÚ
A NEOHROZENÁ JÚLIA UŽ VIACKRÁT
V POSLEDNEJ DOBE POVEDALA,
ŽE UROBÍ ČOKOĽVEK, ABY OCHRÁNILA
DOBRÉ MENO KRÁĽOVNEJ.

HOVORÍ SA, ŽE JÚLIA RADA KLEBETÍ. VŽDY VIE, ČO SA DIALO
V POSLEDNÝCH DŇOCH NA DVORE AJ V EURÓPSKEJ POLITIKE.
NIEKTORÍ ĽUDIA SA JEJ SPOLOČNOSTI VYHÝBAJÚ, OBÁVAJÚC SA,
ŽE BY MOHLA ŠÍRIŤ SENZÁCIE.

NA NEDÁVNEJ HOSTINE V HOSTINCI U ČIERNEHO ORLA SA
JÚLIA POHÁDALA S GIOVANNIM. MLADÝ GIOVANNI
NECHCEL PREZRADIŤ OSTATNÝM HOSTOM, O ČOM BOLA ICH
SÚKROMNÁ KONVERZÁCIA. O TÝŽDEŇ BOL ZBITÝ A OKRADNUTÝ.

Barbora Schwarzwald

ĽUDIA HOVORIA, ŽE ODKEDY SA BARBORA VYDALA
ZA GIOVANNIHO,
ODMIETA ZDIEĽAŤ SVOJE PENIAZE S CHUDOBNÝMI.

ODKEDY SA BARBORA VYDALA ZA GIOVANNIHO,
ZAČALA SA VYJADROVAŤ V DISKUSIÁCH
O ARCHITEKTÚREA UMENÍ.
NIEKTORÍ TO POVAŽUJÚ ZA NEDOSTATOK
ŽENSKEJ SKROMNOSTI.

BARBORA NIKDY NEZVÝŠILA HLAS
NA SVOJE DETI ALEBO SLÚŽKY. AVŠAK,
NIEKOĽKOKRÁT BOLO POČUŤ, AKO KRIČÍ
NA SVOJHO MANŽELA.

BARBORA JE DEDIČKOU GIOVANNIHO MAJETKU,
ČO JEJ STAČÍ NA TO, ABY ŽILA ŠŤASTNE A
PROSPERUJÚCO MNOHO ROKOV.

ZREJME V POSLEDNÝCH MESIACHOCH BARBORA
TRÁVI VIAC ČASU VYŠÍVANÍM, HOCI TÁTO ČINNOSŤ JU
PREDTÝM STRAŠNE NUDILA.
ČO CHCE ROBIŤ S HOTOVÝMI VÝŠIVKAMI?
PREDAŤ ICH, DAROVAŤ CIRKEVNÝM ORGANIZÁCIÁM ALEBO
SVOJIM DCÉRAM AKO VENO? PREČO TÁTO NÁHLA ZMENA?

BARBORA SI DVA DNI PO ZBITÍ SVOJHO MANŽELA OBJEDNALA
KAJÚCNU OMŠU ZA SVOJE HRIECHY.

Jozef Hueber

**HUEBER PODPORUJE MYŠLIENKU VŠEOBECNÉHO
VZDELÁVANIA PRE ĽUDÍ ZO VŠETKÝCH SPOLOČENSKÝCH
VRSTIEV. TENTO PROJEKT JE ŠIROKO KONTROVERZNÝ
MEDZI MOCNÝMI, ALE POPULÁRNY MEDZI OBYČAJNÝMI ĽUĎMI.**

**HUEBER OBVINIL GIOVANNIHO Z PLYTVANIA
PROSTRIEDKAMI KRÁĽOVskej POKLADNICE
NA POZLÁTENIE STRECHY KATEDRÁLY.
NAVRHOL INVESTOVAŤ DO MESTSKÉHO
KANALIZAČNÉHO SYSTÉMU, KTORÝ BY
PROSPEL VŠETKÝM.**

**POČAS NEDÁVNEHO SPORU MEDZI MANŽELSKÝM PÁROM
Z MESTA SA HUEBER POSTAVIL ZA ŽENU BITÚ JEJ MANŽELOM
– NEVADIL MU, ŽE BOLA OBVINENÁ Z NEVERY.**

**HUEBER ORGANIZUJE STRETNUTIA SKUPINY ŠTUDENTOV,
KTORÍ HLÁSAJÚ, ŽE ARCHITEKTI, KTORÍ STAVAJÚ
LEN PRE BOHATÝCH – AKO GIOVANNI –
SÚ SYMBOLOM KRÁĽOVskej HEGEMÓNIE.**

**ÚDAJNE SPOCHYBŇOVAVAL LEGITIMITU FINANCOVANIA ĎALŠÍCH
STAVIEB, VRÁTANE PLATENIA ZA DIELA GIOVANNIHO
– KTORÝ KRÁTKO NATO BOL ZBITÝ.**

Giuseppe Castiglione

GIUSEPPE SI PLÁNUJE VYBUDOVAŤ SILNÚ POZÍCIU V KRAKOVE.
NA TENTO ÚČEL UDRŽIAVA DÔVERNÉ SPOLOČENSKÉ VZŤAHY
S DVOROM, BOHATOU ŠŤACHTOU AJ KRAKOVSKÝM PODSVETÍM.

ĽUDIA HOVORIA, ŽE GIUSEPPE PREDÁVA PODRADNÉ
KAMENNÉ KVÁDRE NEOBLÚBENÝM ARCHITEKTOM,
ABY ICH DIELA VYZERALI HORŠIE A VYDRŽALI KRATŠIE.

HOVORÍ SA, ŽE GIUSEPPE SA SPRÁVA K SVOJIM
TALIANSKYM RODÁKOM AKO
K NEPOTREBNEJ KONKURENCII.

KEĎ TO PREŽENIE S ALKOHOLOM, HOVORÍ, ŽE
BY ICH (TALIANOV) PRÁCU UROBIL LEPŠIE A LACNEJŠIE.
VIACKRÁT SA VYHRÁŽAL, ŽE SVOJE SLOVÁ DOKÁŽE.

GIUSEPPE ZDEDIL PO OTCOVI NIELEN PRIEZVISKO,
ALE AJ PROFESIU PODNIKATEĽA A ÚŽERNÍKA.

ĽUDIA, KTORÍ HO POZNAJÚ LEPŠIE, HOVORIA, ŽE
BY RADŠEJ NAVRHOVAL NOVÉ BUDOVY NEŽ LEN
DODÁVAL KAMENNÉ KVÁDRE NA ICH STAVBU.

NIEKTO Z MESTA ROZPRÁVAL, ŽE MAJSTER FERABOSCO
DOSTAL OD GIUSEPPEA NÁVRH NA
ZALOŽENIE NOVÉHO SOCHÁRSKEHO CECHU.
ARCHITEKT VŠAK DO SVOJICH PLÁNOV NEZAHRNUL
SVOJHO NAJDÔLEŽITEJŠIEHO SPOLUPRACOVNÍKA,
MLADÉHO GIOVANNIHO.

Jozef Kirschbaum

**AKO MIESTNY KRČMÁR PATRÍ JOZEF DO CECHU
– SKUPINY ĽUDÍ VYKONÁVAJÚCICH ROVNAKÉ REMESLO.
VÄČŠINA ČLENOV JE VŠAK VOČI NEMU NEPRIATEĽSKÁ KVÔLI
JEHO PÔVODU A NEDOSTATKU FORMÁLNEHO
VZDELANIA V REMESLE.**

**HOCI VÄČŠINA HOSTÍ KRČMY SÚ ÚCTYHODNÍ ĽUDIA,
NIEKEDY DO KRČMY PRÍDE AJ OBYČAJNÝ TULÁK, KTORÉMU
DÁ JEDNO PIVO ZADARMO.**

**JEHO HOSTINEC ČASTO NAVŠTEVUJÚ CUDZINCI. MNOHÍ Z NICH
POCHÁDZAJÚ Z TALIANSKA A SÚ ČORAZ ODVÁŽNEJŠÍ VO
SVOJICH POŽIADAVKÁCH NA TALIANSKU KUCHYŇU, ČO
KRČMÁRA NEUVERITEĽNE DRÁŽDI.**

**ZREJME VÄČŠINA FINANČNÝCH PROBLÉMOV HOSTINSKÉHO JE
SPÔSOBENÁ POPULARITOU KRČMY V LEVOČSKOM DOME,
KTORÁ SI VARÍ SAMA PIVO A STALA SA
NAJPOPULÁRNEJŠÍM MIESTOM V MESTE.**

**KEĎ JOZEFOVI ZOMREL SVOKOR, HOSTINEC SA DOSTAL
DO FINANČNÝCH PROBLÉMOV.
KRČMÁR SI POTOM POŽIČAL OD NIEKOĽKÝCH
BOHATŠÍCH ĽUDÍ, VRÁTANE GIOVANNIHO.
MLADÝ SOCHÁR ÚDAJNE POTREBOVAL PENIAZE, A TAK PROSIL
O SPLATENIE SVOJEJ PÔŽIČKY.**

**JEDEN SVEDOK UVÁDZA, ŽE HOSTINEC BOL V DEŇ
GIOVANNIHO SMRTI ZATVORENÝ.
ZATVORENIE ALE GENERUJE FINANČNÚ STRATU.
ČO V TEN DEŇ ROBIL HOSTINSKÝ?
TO NIKTO S URČITOSŤOU POVEDAŤ NEVIE...**

NÁČRT STREDOVEKÉHO MESTA KOŠICE (LAT. CASSOVIA)

Mapa nie je historicky presná, ale vychádza z dobových informácií a inšpirovala sa známymi pôdorysmi mesta Košice z čias stredoveku.

